

Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 – aktualizacja oceny ex ante dla instrumentów finansowych

Dr Marek Szczepański

MWS Consulting

Listopad 2023

Streszczenie

(1) Celem analizy „Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 – aktualizacja oceny ex ante dla instrumentów finansowych” (dalej: Analiza) była ocena aktualności przyjętych rozwiązań w zakresie wdrażania instrumentów finansowych w programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW 2021-2027, Program) w zakresie oceny ex-ante określonej w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady(UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. (Rozporządzenie ogólne).

(2) Zgodnie z Art. 58.3 Rozporządzenia ogólnego, ocena ex ante ma obejmować cztery elementy:

- a) proponowana kwota wkładu z programu do poszczególnych instrumentów finansowych i szacowany efekt dźwigni, wraz z krótkim uzasadnieniem;
- b) proponowane produkty finansowe, w tym ewentualną potrzebę zróżnicowanego traktowania inwestorów;
- c) proponowana docelowa grupa ostatecznych odbiorców;
- d) oczekiwany wkład instrumentów finansowych w osiąganie celów szczegółowych.

(3) Analizie zostały poddane wnioski i propozycje zawarte w opracowaniu „Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym możliwości wykorzystania instrumentów finansowych” (Ocena ex ante), przygotowanym w październiku 2021 r. przez EU-CONSULT sp. z o.o. i Grupa BST sp. z o.o.

(4) Analiza objęła wyłącznie te zapisy Oceny ex ante, które reguluje wspomniany Art. 58.3 Rozporządzenia ogólnego. Analiza objęła jedynie wnioski i propozycje zawarte w Ocenie ex ante dotyczące priorytetów i działań FEW 2021-2027, w których – w wyniku negocjacji z Komisją Europejską – będą wykorzystane instrumenty finansowe.

(5) Analiza obejmuje poniższe elementy:

- Wyjaśnienie rozumienia głównych wykorzystanych pojęć, m.in.: instrument finansowy; produkt finansowy; instrument mieszany; Menadżer; Pośrednik Finansowy; dźwignia finansowa; wkład z programu oraz zróżnicowane traktowanie inwestorów.
- Omówienie kluczowych wniosków i propozycji Oceny ex ante dotyczących instrumentów finansowych w FEW 2021-2027.
- Syntetyczny opis działań FEW 2021-2027, w których będą wykorzystane instrumenty finansowe oraz poziomu niezbędnego współfinansowania.
- Założenia wybranych programów/schematów publicznych, które mogą stanowić konkurencję dla instrumentów finansowych w FEW 2021-2027: wsparcie w ramach programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 (FENG), w tym Kredyt ekologiczny i gwarancja Ekomax; pożyczki planowane w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO); Program TERMO wdrażany przez Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) oraz oferta Wielkopolskiego Funduszu Rozwoju Sp. z o.o. (WFR).
- Opis planowanego wykorzystania instrumentów finansowych w programach regionalnych 2021-2027, w tym poziom dotacji w instrumentach mieszanych.

(6) W kolejnej części analizy zostały przedstawione szacunki dotyczące efektu dźwigni dla instrumentów finansowych w FEW 2021-2027 oraz wkładu instrumentów finansowych w osiąganie celów szczegółowych Programu.

(7) W analizie zostały także przedstawione modele wdrażania instrumentów finansowych określone w Rozporządzeniu ogólnym i wymogi dla podmiotów wdrażających instrumenty finansowe.

(8) Analizie została poddana zasadność powierzenia w ramach FEW 2021-2027 roli Menadżera Funduszu Powierniczego (Menadżer, tj. podmiot wdrażający fundusz powierniczy) lub Pośrednika Finansowego (podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy) dwóm instytucjom finansowym: BGK i WFR. Przedstawione zostały doświadczenia obu instytucji we wdrażaniu instrumentów zwrotnych.

(9) Ostatnia część analizy zawiera propozycje założeń i głównych parametrów produktów w ramach każdego z pięciu działań FEW 2021-2027. Propozycje obejmują m.in.: zakres wsparcia; typ produktu (pożyczka lub instrument mieszany); główne grupy ostatecznych odbiorców; maksymalny okres spłaty; warunki (oprocentowanie) pożyczki; maksymalna wartość dotacji na poziomie instrumentu i produktu; forma dotacji w instrumencie mieszanym; warunki (podstawa) przyznania dotacji w instrumencie mieszanym; zasadność zastosowania zróżnicowanego traktowania inwestorów oraz szacowany efekt dźwigni. W przypadku instrumentów mieszanych zostało przedstawione uzasadnienie dla wykorzystania dotacji.

Wnioski i propozycje

(10) Proponuje się uruchomienie w ramach FEW 2021-2027 wyłącznie pożyczek i instrumentów mieszanych (pożyczki z dotacją). Ze względu na skomplikowane zasady wdrażania i rozliczania instrumentów poręczeniowych określone w Rozporządzeniu ogólnym, nie rekomenduje się wykorzystania w Programie poręczeń. Zasadna jest natomiast kontynuacja wykorzystywania przez WFR instrumentów poręczeniowych w ramach re-użycia.

(11) Proponuje się wykorzystanie instrumentów mieszanych szczególnie w trzech działaniach Priorytetu 2 i w Działaniu 7.2, zaś w Działaniu 1.5 sugeruje się w pierwszej kolejności udzielanie pożyczek (ewentualne zastosowanie w tym działaniu instrumentów mieszanych powinno wynikać z wyraźnego sygnału płynącego z rynku). Proponowany poziom dotacji w instrumentach mieszanych mieści się w przedziale 15%-25% na poziomie jednostkowego wsparcia w poszczególnych działaniach Programu. Na poziomie instrumentu finansowego udział dotacji nie będzie przekraczał 50%.

W przypadku małego zainteresowania pożyczkami w pozostałych działaniach Programu i/lub pojawienia się na rynku nowych, konkurencyjnych instrumentów wsparcia publicznego zasadna (lub niezbędna) może okazać się modyfikacja parametrów produktu poprzez dodanie komponentu dotacyjnego (np. w formie umorzenia).

(12) Przy podejmowaniu decyzji o wyborze modelu wdrażania instrumentów finansowych w FEW 2021-2027, Zarząd województwa powinien uwzględnić m.in. poniższe czynniki:

- a) Wielkość alokacji na poszczególne instrumenty finansowe.
- b) Spełnianie przez BGK i WFR warunków do pełnienia roli podmiotu wdrażającego instrument finansowy (Menadżera lub Pośrednika Finansowego).

- c) Doświadczenie WFR i BGK w zarządzaniu instrumentami finansowymi i bezpośrednim udzielaniu wsparcia (pożyczek).
- d) Możliwość zapewnienia wkładu krajowego do instrumentów finansowych FEW 2021-2027, na poziomie Menadżera lub Pośrednika Finansowego.
- e) Doświadczenie we współpracy z pośrednikami finansowymi oraz sposób wyboru funduszy szczegółowych w oparciu o ustawę Prawo zamówień publicznych (ustawa Pzp), w tym w trybie in-house.
- f) Podstawa formalna i działania niezbędne dla powierzenia roli Menadżera lub Pośrednika BGK lub WFR.

(13) Obie instytucje mają doświadczenie w zarządzaniu instrumentami finansowymi wykorzystującymi środki publiczne: BGK głównie środki unijne, a WFR – środki krajowe (w ramach re-użycia). BGK i WFR zdobyły doświadczenie w wyborze pośredników finansowych w trybie przetargów określonych w ustawie Pzp.

(14) Z dużą dozą prawdopodobieństwa można przyjąć, że zarówno BGK, jak i WFR spełniają minimalne wymagania określone w Rozporządzeniu 480/2014. Obie instytucje deklarują także gotowość do zapewnienia wkładu krajowego do środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) : BGK – środki z re-użycia funduszy z programu Inteligentny Rozwój udostępnione przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (MFiPR), a WFR – ze środków re-użycia środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Wielkopolskiego 2007-2013.

(15) Ze względu na stosunkowo niewielką alokację na instrumenty finansowe w Działaniu 7.2 Programu, proponuje się wdrażanie instrumentów w tym działaniu w modelu bez funduszu powierniczego.

Biorąc pod uwagę specyfikę projektów środowiskowych i ich dużą złożoność, wykorzystanie funduszu powierniczego w Działaniu 2.2. wydaje się być godne rozważenia. Strukturę z funduszem funduszy (menadżerem) Instytucja Zarządzająca (przy niewielkiej alokacji ok. 28 mln PLN) wykorzystwała w Działaniu 11. WRPO 2014+: Wspieranie kryzysowych działań naprawczych w obszarze gospodarczym (REACT-EU).

Model z udziałem licznych pośredników finansowych (mimo stosunkowo niskiej alokacji) pozwolił na pełne wykorzystanie środków, choć jego wdrażanie pośrednicy finansowi rozpoczęli dopiero w 2023 r. W przypadku pozostałych działań proponuje się wykorzystanie funduszu powierniczego, ale ostateczna decyzja w tym zakresie należy do Instytucji Zarządzającej.

(16) Model wdrażania oraz produkty finansowe proponowane w poszczególnych działaniach FEW 2021-2027:

- ✓ Działanie 1.5 Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki - Instrumenty finansowe (łącznie alokacja na instrumenty finansowe – około 42,86 mln EUR). Model wdrażania: z Funduszem Powierniczym. Produkt: pożyczka/pożyczka z ewentualną opcją dotacji (Pożyczka dla MŚP).

- ✓ Działanie 2.2 Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych - Instrumenty finansowe (łączna alokacja na instrumenty finansowe - 12,86 mln EUR). Model wdrażania: z Funduszem Powierniczym/bez Funduszu Powierniczego. Produkt: pożyczka/ pożyczka z ewentualną opcją dotacji (Pożyczka energetyczna).
- ✓ Działanie 2.4 Rozwój energii odnawialnej (OZE) – Instrumenty Finansowe (łączna alokacja na instrumenty finansowe - 71,43 mln EUR). Model wdrażania: z Funduszem Powierniczym. Produkt 1: instrument mieszany – pożyczka z dotacją (Pożyczka OZE z ewentualną opcją dotacji) oraz Produkt 2: pożyczka (Pożyczka OZE dla przedsiębiorców/ Pożyczka OZE z ewentualną opcją dotacji dla przedsiębiorców).
- ✓ Działanie 2.9 Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty Finansowe (łączna alokacja na instrumenty finansowe 42,86 mln EUR). Model wdrażania: z Funduszem Powierniczym. Produkt: pożyczka/pożyczka z ewentualną opcją dotacji (Pożyczka GOZ).
- ✓ Działanie 7.2 Rewitalizacja – Instrumenty finansowe (łączna alokacja na instrumenty finansowe - 6,28 mln EUR). Model wdrażania: bez Funduszu Powierniczego. Produkt: pożyczka/pożyczka z ewentualną opcją dotacji (Pożyczka na rewitalizację).

Warto przypomnieć, że w przypadku przesunięcia do 30% alokacji pomiędzy poszczególnymi działaniami FEW 2021-2027 w zakresie instrumentów finansowych bądź odstąpienia od formy finansowania w formule dotacji lub zmniejszenia jej wysokości, nie jest konieczna aktualizacja tego dokumentu.

(17) Propozycje produktów finansowych mają charakter ramowy - powinny zostać doprecyzowane lub zmodyfikowane w Strategii inwestycyjnej, zaakceptowanej przez Instytucję Zarządzającą.

(18) Do rozważenia przez Instytucję Zarządzającą proponuje się zróżnicowane traktowanie inwestorów w zakresie oprocentowania wkładu z Programu i wkładu Pośrednika Finansowego.

(19) Szacowany efekt dźwigni poszczególnych instrumentów finansowych FEW 2021-2027 mieści się w przedziale 1,24 – 1,30. Wysokość dźwigni została oszacowana zgodnie z zapisami Rozporządzenia ogólnego, z uwzględnieniem szacowanej wartości opłaty za zarządzanie dla podmiotów wdrażających instrumenty finansowe (Pośrednika i/lub Menadżera – w zależności od rekomendowanego modelu wdrażania).

(20) W zakresie oczekiwanego wkładu instrumentów finansowych w osiągnięcie celów szczegółowych Programu ustalono, że na poziomie FEW 2021-2027 dokonano przypisania planowanych do osiągnięcia wartości docelowych wskaźników produktu i wskaźników rezultatu. Jednak w niektórych przypadkach wskaźniki zostały określone zarówno dla wsparcia w formie dotacji, jak i dla instrumentów finansowych. Dodatkowe wskaźniki do instrumentów finansowych zostały przypisane na poziomie uszczegółowienia Programu, jednak bez określenia ich wartości docelowych.

Na podstawie struktury finansowania w danym działaniu Programu (planowane alokacje na dotacje i instrumenty finansowe), w analizie zostały przedstawione szacowane wartości wskaźników, które mogą być przypisane do instrumentów finansowych. Wartość wskaźników będzie mogła ulec modyfikacji na podstawie analizy Instytucji Zarządzającej lub rekomendacji podmiotów wdrażających instrumenty finansowe (beneficjentów) bądź wnioskodawców na etapie składania fiszek projektowych/wniosku o dofinansowanie.

Wprowadzenie

1. Celem analizy jest ocena aktualności przyjętych rozwiązań w zakresie wdrażania instrumentów finansowych w programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (**FEW 2021-2027, Program¹**) w zakresie oceny ex-ante określonej w Art. 58.3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady(UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.² (**Rozporządzenie ogólne**).
2. Zgodnie z Art. 58.3 Rozporządzenia ogólnego, ocena ex ante ma obejmować cztery elementy:
 - a) proponowana kwota wkładu z programu do poszczególnych instrumentów finansowych i szacowany efekt dźwigni, wraz z krótkim uzasadnieniem;
 - b) proponowane produkty finansowe w tym ewentualną potrzebę zróżnicowanego traktowania inwestorów;
 - c) proponowana docelowa grupa ostatecznych odbiorców;
 - d) oczekiwany wkład instrumentów finansowych w osiągnięcie celów szczegółowych.
3. Analizie zostały poddane wnioski i propozycje zawarte w opracowaniu „Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym możliwości wykorzystania instrumentów finansowych” (**Ocena ex ante**), przygotowanym w październiku 2021 r. przez EU-CONSULT sp. z o.o. i Grupa BST sp. z o.o.
4. Analiza objęła wyłącznie te zapisy Oceny ex ante, które reguluje wspomniany Art. 58.3 Rozporządzenia ogólnego. Analiza objęła jedynie wnioski i propozycje zawarte w Ocenie ex ante dotyczące priorytetów i działań FEW 2021-2027, w których – w wyniku negocjacji z Komisją Europejską – będą wykorzystane instrumenty finansowe.
5. W przygotowaniu analizy zostały wykorzystane m.in. poniższe akty prawne i dokumenty:
 - Rozporządzenie ogólne 2021-2027.
 - Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) nr 480/2014.³ (rozporządzenie to co prawda nie obowiązuje, ale w praktyce jego zapisy, szczególnie w zakresie wymogów dla podmiotów wdrażających instrumenty finansowe, są wykorzystywane).
 - Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (**Ustawa wdrożeniowa**).

¹ Skrót i pojęcia wykorzystane w Analizie zostały zaznaczone na **niebiesko i boldem**.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (...).

³ Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (...).

- Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, przyjęty decyzją Komisji Europejskiej z dnia 5 grudnia 2022 r.
- Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (**SzOP FEW**) - wersja SZOP.FEWP.007.
- *Komentarz do rozporządzeń UE dla polityki spójności 2021-2027* (opracowany przez zespół pracowników MFiPR oraz Stałego Przedstawicielstwa RP w Brukseli).
- Materiał Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy UE Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (**MFiPR**) „łączenie wsparcia z instrumentów finansowych i dotacji w jednym projekcie w ramach programów Polityki Spójności 2021-2027”.
- Materiał *Combination of financial instruments and grants under shared management funds in the 2021-2027 programming period. Factsheet* (łączenie instrumentów finansowych i dotacji w ramach zarządzania dzielonego w okresie programowania 2021-2027. Zestawienie) (**Poradnik EBI**).
- Informacje i zestawienia opracowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego (**BGK**).
- Informacje i zestawienia opracowane przez Wielkopolski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. (**WFR**).

Główne pojęcia wykorzystane w analizie

6. Obowiązujące regulacje unijne podają dwie różne definicje **instrumentu finansowego**.

Zgodnie z Rozporządzeniem finansowym 2018/1046⁴ (Art. 2 pkt. 29) pojęcie instrument finansowy oznacza: „*unijny środek wsparcia finansowego przekazywany z budżetu, aby zrealizować jeden lub większą liczbę określonych celów polityki Unii, który to instrument może przybierać formę inwestycji kapitałowych lub inwestycji quasi-kapitałowych, pożyczek lub gwarancji, lub innych instrumentów opartych na podziale ryzyka (...)*”.

Inną definicję podaje Rozporządzenie ogólne (Art. 2 pkt. 16), zgodnie z którym instrument finansowy oznacza: „*formę wsparcia udzielanego w ramach struktury, z wykorzystaniem której produkty finansowe są dostarczane ostatecznym odbiorcom*”.

7. Rozporządzenie ogólne (Art. 2 pkt. 17), definiuje **produkt finansowy** jako „*inwestycje kapitałowe lub quasi-kapitałowe oraz pożyczki i gwarancje, zgodnie z definicją w art. 2 rozporządzenia finansowego*”.

8. W niniejszej analizie pojęcie instrument finansowy jest rozumiane (chyba, że jest wskazane inaczej) zgodnie z Rozporządzeniem ogólnym, tj. jako forma wsparcia udzielanego w ramach struktury, z wykorzystaniem której produkty finansowe są dostarczane ostatecznym

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (...).

odbiorcom. Pojęcie produkt finansowy jest rozumiane m.in. jako pożyczki i pożyczki połączone z dotacją.

9. Dla celów analizy jako **instrumenty mieszane** są rozumiane formy wsparcia określone w Art. 58.5 Rozporządzenia ogólnego, tj. wsparcie programu łączące w jednej operacji instrument finansowy z dotacją.

10. Zgodnie z zapisami Rozporządzenia ogólnego (Art. 2): pkt. 22 (definiującym podmiot wdrażający instrument finansowy), pkt. 20 (definiującym fundusz powierniczy) oraz pkt. 21 (definiującym fundusz szczegółowy), w dalszej części analizy podmiot wdrażający fundusz powierniczy będzie określany jako **Menadżer Funduszu Powierniczego** lub **Menadżer**, natomiast podmiot wdrażający fundusz szczegółowy - jako **Pośrednik Finansowy** lub **Pośrednik**.⁵

11. Rozporządzenie ogólne definiuje **efekt dźwigni** jako „kwotę finansowania podlegającego zwrotowi przekazywaną ostatecznym odbiorcom, podzieloną przez kwotę wkładu z Funduszy”, czyli w przypadku FEW 2021-2027 – z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (**EFRR**). Z kolei **wkład z programu** oznacza „wsparcie z Funduszy oraz jakiegokolwiek krajowego publicznego i prywatnego współfinansowania na rzecz instrumentu finansowego”.

12. **Zróżnicowane traktowanie inwestorów**, o którym mowa w art. 61 Rozporządzenia ogólnego oznacza dopuszczalność asymetrycznego podziału w instrumencie finansowym zysków lub strat pomiędzy inwestorem publicznym a inwestorem prywatnym. Zasada ta ma na celu przyciągnięcie prywatnych inwestorów do udziału w inwestycjach współfinansowanych z Funduszy i tym samym zwiększenie wolumenu wsparcia oferowanego ostatecznym odbiorcom. Odmienne traktowanie inwestorów może oznaczać np. różne oprocentowanie wkładu inwestora publicznego (w tym wkładu z programu) oraz inwestora prywatnego (np. Pośrednika Finansowego).⁶

Ocena ex ante: metodologia przygotowania, główne wnioski i rekomendacje

13. Badanie zostało zrealizowane w okresie październik 2020-październik 2021 przez konsorcjum firm badawczych EU Consult Sp. z o.o i Grupa BST Sp. z o.o. (**Wykonawca**) na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego. Celem badania było m.in. opracowanie opartej na dowodach propozycji zakresu, kierunków oraz mechanizmów interwencji, możliwych i zasadnych do realizacji w ramach planowanego programu

⁵ BGK stosuje dla określenia podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy inną nazwę – **Partner Finansujący**.

⁶ Odmienne podejście zakłada **zasada pari-passu** (z języka łacińskiego równym krokiem), która oznacza takie ustrukturyzowanie transakcji, lub pozycji wierzycieli, kiedy podział zysków/strat/ryzyka w ramach wspieranej inwestycji jest proporcjonalny do poziomu zaangażowanych wkładów finansowych ze strony inwestorów publicznych i prywatnych.

regionalnego edycji 2021-2027⁷. Badanie obejmowało kilka narzędzi, w tym: analizę desk research, badania jakościowe, badania ilościowe oraz analizę statystyczną (w tym statystyki opisowe). Badanie dotyczyło następujących obszarów potencjalnej interwencji publicznej: Przedsiębiorczość, Innowacyjność, Działalność IOB, Usługi publiczne: edukacja, włączenie społeczne, ochrona zdrowia, oraz działalność kulturalna, turystyczna i sportowa, Transport, Energetyka, Ochrona środowiska, Rewitalizacja.

14. W przypadku wszystkich obszarów interwencji proponowanych do uwzględnienia w FEW 2021-2027 Wykonawca zidentyfikował niedoskonałości rynkowe, wpływające na nieoptymalny poziom inwestycji, w tym: w obszarze przedsiębiorczości - asymetria informacji, efekty zewnętrzne, siła monopoli, a w obszarze energetyki - efekty zewnętrzne, dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji.

15. W zakresie wykorzystania instrumentów finansowych Wykonawca zaproponował m.in.:

- utrzymanie stosowania instrumentów finansowych w obszarze przedsiębiorczości, ale niestosowanie ich w obszarze innowacyjności;
- zastosowanie instrumentów finansowych i instrumentów mieszanych w zakresie montażu instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) i termomodernizacji;
- oferowanie instrumentów finansowych w ramach działań rewitalizacyjnych;
- zastosowanie pożyczek w ramach obszarów energetyki oraz rewitalizacji.

16. Wykonawca zaproponował wykorzystanie w FEW 2021-2027: dotacji, pożyczek i instrumentów gwarancyjnych (wskazując na wysoki efekt mnożnikowy tych instrumentów). Instrumenty finansowe zostały zaproponowane w obszarach, „w których zidentyfikowano lukę finansową, gdzie w badaniu CAWI deklarowano potrzeby w tym zakresie, oraz tam, gdzie jest to wskazane przez obecne wytyczne UE (projekty generujące dochód lub oszczędności), bądź zidentyfikowano pozytywne doświadczenia z wdrażania wsparcia.”

17. W przypadku pożyczek Wykonawca rekomendował „rozważenie możliwości oferowania ich w formie „klasycznej” oraz „w formie uwzględniającej preferencje”. W obszarze przedsiębiorczości zaproponowana została kontynuacja „wsparcia w postaci mikropożyczek i pożyczek podobnie do oferty Jeremie2. Oferta ta może być uzupełniona przez instrumenty gwarancyjne.” Wykonawca zaproponował różne rodzaje preferencji: „umorzenie części kapitału, dopłatę do odsetek, karencję w spłacie, niższe oprocentowanie” oraz rozszerzenie grupy ostatecznych odbiorców, jeśli wykaże to zapotrzebowanie rynku.

18. Zdaniem Wykonawcy łączna kwota wsparcia przeznaczonego na instrumenty finansowe w FEW 2021-2027 „powinna oscylować w granicach 1300 mln zł, czyli ok. 286 mln euro”.

⁷ W dalszej części opracowania używana jest aktualne nazewnictwo - skróty FEW 2021-2027 i Program.

Wykonawca zaproponował wykorzystanie instrumentów finansowych w trzech Celach Polityki (CP): CP 1, CP 2 i CP 5 i kilku celach szczegółowych (cs):

- CP 1, cs (iii) Zwiększenie wzrostu i konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), w tym poprzez inwestycje produkcyjne: produkty - mikropożyczka, pożyczka, gwarancja; proponowana alokacja - ok. 235 mln zł.
- CP 2, cs (i) Promowanie środków na rzecz efektywności energetycznej: „pożyczki z umorzeniem”; ok. 140 mln zł.
- CP 2, cs (i) Promowanie środków na rzecz efektywności energetycznej: „pożyczki i pożyczki z umorzeniem na efektywność energetyczną (budynki)”; ok. 100 mln zł.
- CP 2, cs (i) Promowanie środków na rzecz efektywności energetycznej: do sieci ciepłowniczej/chłodniczej: „pożyczki i pożyczki z umorzeniem na efektywność energetyczną (budynki)”; ok. 100 mln zł.
- CP 2, cs (ii) Promowanie odnawialnych źródeł energii: „pożyczka i pożyczka z umorzeniem dla przedsiębiorstw analogiczna do pożyczki na instalację urządzeń OZE”; ok. 90 mln zł.
- CP 2, cs (vi) Wspieranie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym: „pożyczka z umorzeniem o parametrach analogicznych do pożyczek na efektywność energetyczną”; ok. 140 mln zł.
- CP 5, cs (i) Wspieranie zintegrowanego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego i bezpieczeństwa na obszarach miejskich; (ii) Wspieranie zintegrowanego lokalnego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego oraz bezpieczeństwa, w tym na obszarach wiejskich i przybrzeżnych, m.in. w ramach RLKS: „pożyczki i pożyczki z umorzeniem (pożyczki rewitalizacyjne)”; ok. 500 mln zł.

19. W Ocenie ex ante zostały przedstawione propozycje dotyczące kilku typów produktów, w tym: mikropożyczka, pożyczka, „poręczenie/instrument gwarancyjny” oraz różnego typu „pożyczki z umorzeniem”. Dla każdego z produktów zostały zaproponowane: sugerowana alokacja, „wielkość transakcji” i grupa docelowa.

Proponowane w Ocenie ex ante produkty zostały przedstawione w Załączniku 1.

Instrumenty zwrotne w programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027

20. Program został zatwierdzony przez Komisję Europejską 5 grudnia 2022 r. Łączny budżet Programu wynosi 3,068 mld EUR, w tym 2,154 mld EUR z budżetu UE, tj. 1,252 mld EUR ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), 0,488 mld EUR ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) oraz 0,415 mld EUR środków z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji (FST). W okresie 2021-2027 województwo wielkopolskie dołączyło do kategorii „regionów w okresie przejściowym” (wraz z woj. dolnośląskim), co oznacza, że stopa współfinansowania projektów ze środków UE wynosi max. 70%.

W ramach Programu zostało wyodrębnionych 13 priorytetów (w tym 3 priorytety dotyczące pomocy technicznej), które realizują wszystkie pięć celów polityki spójności na lata 2021-2027 oraz cele FST.

21. Zgodnie z zapisami Programu oraz obowiązującym od 21 września 2023 r. SzOP FEW, instrumenty finansowe w FEW 2021-2027 zostały przewidziane w ramach trzech celów polityki.

Łączna wartość środków przewidzianych na interwencję w formie instrumentów finansowych wynosi **176,28 mln EUR**, co stanowi nieco ponad 5,74% całkowitej alokacji przeznaczonej na wdrażanie Programu. Instrumenty finansowe będą wykorzystane w pięciu działaniach, w ramach trzech priorytetów FEW 2021-2027, realizując sześć celów szczegółowych (**cs**).

Tabela 1. Instrumenty finansowe określone w FEW 2021-2027 (kwoty w EUR)

Priorytet	Cel szczegółowy Programu	Wsparcie UE	Krajowe środki prywatne	Finansowanie ogółem
Priorytet 1 FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA WIELKOPOLSKIEJ GOSPODARKI				
Działanie 1.5 Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki - Instrumenty finansowe	EFRR.CP1.III	30 000 000	12 857 143	42 857 143
Priorytet 2 FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ZIELONEJ WIELKOPOLSKI				
Działanie 2.2 Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych - Instrumenty finansowe	EFRR.CP2.I	9 000 000	3 857 143	12 857 143
Działanie 2.4 Rozwój energii odnawialnej (OZE) – Instrumenty Finansowe	EFRR.CP2.II	50 000 000	21 428 571	71 428 571
Działanie 2.9 Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty Finansowe	EFRR.CP2.VI	30 000 000	12 857 143	42 857 143
Priorytet 7 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA WIELKOPOLSKIE INICJATYWY LOKALNE				
Działanie 7.2 Rewitalizacja – Instrumenty finansowe	EFRR.CP5.I EFRR.CP5.II	4 400 000	1 885 716	6 285 716
RAZEM		123 400 000	52 885 716	176 285 716

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu i SzOP FEW z 21.09.2023 r.

22. Zgodnie z przyjętymi założeniami, **niezbędne współfinansowanie** w ramach każdego z działań wynosi minimum 30%. Zgodnie z zapisami Rozporządzenia ogólnego, współfinansowanie krajowe może być wnoszone na poziomie: funduszu powierniczego lub funduszu szczegółowego oraz – w niektórych sytuacjach – na poziomie ostatecznego odbiorcy.

23. Środki Programu w ramach **Działania 1.5** Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki - Instrumenty finansowe mają wspierać wzrost konkurencyjności i rozwój przedsiębiorstw, w tym m.in.:

- wdrażanie nowych lub ulepszonych rozwiązań produktowych, procesowych, organizacyjnych lub marketingowych;
- wdrażanie nowoczesnych modeli biznesowych oraz procesów, w tym opartych na cyfryzacji, automatyzacji i robotyzacji;
- wdrażanie wyników prac B+R (nie jest wymagany etap badań i prac rozwojowych).

Grupę docelową stanowią m.in. mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorstwa mid-cap (spółka o średniej kapitalizacji - przedsiębiorstwo zatrudniające nie więcej niż 3 000 pracowników, niebędące MŚP ani small mid-cap) i small mid-cap (mała spółka o średniej kapitalizacji – zatrudniająca do 500 pracowników (niebędąca MŚP).

24. Wsparcie w ramach **Działania 2.2** Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych - Instrumenty finansowe, wspierają inwestycje w zakresie poprawy efektywności energetycznej i redukcji gazów cieplarnianych poprzez m.in.:

- kompleksową (głęboką) modernizację energetyczną budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą i/lub modernizacją źródeł ciepła, albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej i/lub chłodniczej;
- budowę i/lub modernizację systemów ciepłowniczych i chłodniczych (sieci) wraz z magazynami ciepła zgodnie z dyrektywą o efektywności energetycznej (inwestycje o mocy zamówionej nie większej niż 5MW);
- realizację projektów w zakresie modernizacji i rozbudowy istniejącego oświetlenia na energooszczędne.

Grupę docelową wsparcia stanowią m.in.: jednostki samorządu terytorialnego (**JST**); odbiorcy inwestycji parasolowych/ koordynatorzy projektów parasolowych, organizacje pozarządowe, podmioty działające na podstawie umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym lub umowy o poprawę efektywności energetycznej, podmioty prawne kościołów i związków wyznaniowych, przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa usług energetycznych (**przedsiębiorstwa ESCO**), szkoły i placówki oświatowe, szpitale, wspólnoty energetyczne, wspólnoty mieszkaniowe (**WM**) oraz towarzystwa budownictwa społecznego (**TBS**).

25. Środki Programu w ramach **Działania 2.4** Rozwój energii odnawialnej (OZE) – Instrumenty Finansowe mają być wykorzystane na rozwój energii odnawialnej, w szczególności poprzez budowę i rozbudowę instalacji wytwarzającej energię elektryczną/cieplną z OZE wraz z magazynami energii oraz przyłączeniem do sieci.

Odbiorcami wsparcia będą m.in.: JST, jednostki zależne od JST, organizacje pozarządowe, państwowe jednostki organizacyjne (w tym państwowe jednostki budżetowe), podmioty działające na podstawie umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym, podmioty prawne kościołów i związków wyznaniowych, przedsiębiorcy, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, uczelnie i inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki.

26. Grupą docelową w **Działaniu 2.9** Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty Finansowe są m.in. duże przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa, mid-cap oraz small mid-cap, spółki komunalne oraz podmioty świadczące usługi wodno-ściekowe w ramach obowiązków własnych gmin.

Realizowane inwestycje z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym mogą dotyczyć m.in.:

- wsparcia ekologicznych procesów produkcyjnych oraz efektywnego wykorzystywania zasobów w przedsiębiorstwach (w tym w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE);
- ograniczania materiałochłonności poprzez wdrażanie rozwiązań technologicznych.

27. Celem interwencji w **Działaniu 7.2** Rewitalizacja – Instrumenty finansowe jest rewitalizacja obszarów zdegradowanych - miejskich oraz wiejskich. Wsparcie obejmować będzie m.in.:

- budowę, przebudowę, rozbudowę, adaptację lub remonty: budynków (w tym: znajdujących się w rejestrze zabytków, położonych w strefie ochrony konserwatorskiej), obiektów i przestrzeni wraz z przyległym otoczeniem znajdujących się na obszarach rewitalizacji;
- zagospodarowanie przestrzeni publicznej lub adaptacja tych przestrzeni;
- poprawę funkcjonalności i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych rewitalizowanego terenu;
- renowację wspólnych części wielorodzinnych budynków mieszkalnych (tylko w przypadku, kiedy jest częścią większego projektu rewitalizacyjnego).

Podmiotami, które mogą skorzystać ze wsparcia przewidzianego w działaniu 7.2 będą m.in.: instytucje i przedsiębiorstwa publiczne, jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej (w tym przedsiębiorstwa społeczne), sektor prywatny.

Wybrane programy publiczne konkurencyjne wobec instrumentów finansowych w FEW 2021-2027

28. W **programie FENG** zostaną uruchomione poniższe produkty konkurencyjne dla oferty zwrotnej w FEW 2021-2027:

- **Kredyt ekologiczny** (w ramach CP2), adresowany jest do przedsiębiorstw (MŚP i mid-cap) planujących inwestycje w poprawę efektywności energetycznej. Kredyt (udzielany przez banki współpracujące z BGK) może finansować modernizację budynków, wymianę oświetlenia, modernizację linii produkcyjnych (dla zmniejszania zużycia energii) oraz instalacje OZE.

Wsparcie publiczne jest udzielane w formie premii ekologicznej, tj. dotacji przekazywanej do banku na spłatę części kapitału kredytu zaciągniętego przez beneficjenta (przedsiębiorstwo). Wartość premii (dotacji) jest uzależniona od mapy pomocy regionalnej. W ramach FENG na dotacje (premie) zostało przewidziane 460 mln EUR.

W pierwszym naborze wniosków (zakończonym w sierpniu br.) zostało złożonych 345 wniosków o łącznej wartości 709 mln zł, w tym 39 wniosków z Wielkopolski. Kolejny nabór będzie ogłoszony w kwietniu 2024 r.

- **Gwarancja Ekomax (CP2)** adresowana jest do MŚP i mid-cap. Bezpłatna gwarancja obejmie do 80% kapitału kredytu. Beneficjenci będą mogli także uzyskać dotację – w wysokości 10% lub 20% kwoty kredytu. Na gwarancje zostało przeznaczonych 670 mln zł, a na dotacje - 100 mln zł.

Gwarancja ma ułatwić dostęp do finansowania inwestycji zwiększających efektywność energetyczną przedsiębiorstw, w tym w zakresie nowych inwestycji oraz modernizacji dotychczasowej działalności w kierunku zielonej transformacji, dotyczącej budynków, linii produkcyjnych, zakupu urządzeń ograniczających zużycie energii elektrycznej lub ciepłej, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii, instalacji wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych. Instrument będzie uruchomiony w I kwartale 2024 r.

29. W ramach Działania 1.1 programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (**FENiKS**) przewidziane zostały instrumenty finansowe na wsparcie poprawy efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej, poprzez m.in. ocieplenie obiektu, wykorzystanie technologii odzysku ciepła, przyłączenie do sieci ciepłowniczej, wymianę oświetlenia na bardziej energooszczędne.

30. Finansowanie poprawy efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych jest możliwe w **programie TERMO** wdrażanym przez BGK. Środki krajowe na ten program pochodzą m.in. z Funduszu Termomodernizacji i Remontów, działającego na podstawie ustawy z 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków.

W ramach funduszu beneficjenci (m.in. wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe) mogą uzyskać m.in. premię termomodernizacyjną (tj. dotację na spłatę części kapitału kredytu) z opcją grantu termomodernizacyjnego, premię remontową, lub grant OZE. W grudniu 2022 r. została przyjęta nowelizacja ustawy, która zwiększyła wysokość premii termomodernizacyjnej z 16% do 26%.

31. Wsparcie inwestycji w formie dotacji w zakresie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej (m.in. szkół, bibliotek i domów kultury) przewidziano w komponencie B (Zielona energia i zmniejszenie energochłonności) **Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności**.

W części pożyczkowej KPO (cel szczegółowy B3. Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczenie degradacji środowiska, instrument „Zielona transformacja miast” o planowanej wartości 2,8 mld EUR), BGK ma udzielać miastom bardzo nisko oprocentowanych pożyczek z umorzeniem kapitału (nawet do poziomu 80%-90%). Nie jest znany termin uruchomienia naboru wniosków - pierwotnie nabór był planowany na IV kwartał 2022 r.

32. Potencjalną konkurencję dla interwencji ze środków FEW 2021-2027 stanowić może oferta **Wielkopolskiego Funduszu Rozwoju**. Aktualnie w ofercie WFR znajduje się kilka instrumentów pożyczkowych, oferowanych bezpośrednio, jak również poprzez sieć pośredników finansowych.

Aktualna oferta produktowa WFR została przedstawiona w Załączniku 2.

Instrumenty zwrotne w programach regionalnych 2021-2027

33. Polska otrzyma z budżetu EU na lata 2021-2027 72,2 miliarda EUR z polityki spójności oraz 3,8 mld EUR z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Środki zostaną przeznaczone na realizację inwestycji w innowacje, przedsiębiorczość, cyfryzację, infrastrukturę, ochronę środowiska, energetykę, edukację i sprawy społeczne. Około 60% funduszy z polityki spójności trafiło do programów realizowanych na poziomie krajowym, pozostałe 40% - do programów regionalnych. Wartość środków na realizację programów regionalnych wyniesie ok. 33-35 mld EUR.

34. Każdy z regionów przeznaczył część środków na realizację instrumentów zwrotnych: planowane są instrumenty finansowe (pożyczki), instrumenty mieszane oraz dotacje warunkowe. Łącznie na instrumenty finansowe zostało przeznaczone około 2,53 mld EUR. Biorąc pod uwagę liczbę ludności, najwięcej na instrumenty finansowe przeznaczyły władze województw kolejno: lubelskiego, świętokrzyskiego, zachodniopomorskiego, kujawsko-pomorskiego, opolskiego i podlaskiego.

W programach regionalnych pojawiły się nowe obszary wsparcia, które dotychczas nie były realizowane w formie instrumentów zwrotnych: gospodarka obiegu zamkniętego (**GOZ**) oraz mobilność miejska (infrastruktura rowerowa i piesza, carsharing).

35. Planowane alokacje w programach regionalnych 2021-2027 wg obszaru wsparcia są następujące: efektywność energetyczna – 783 mln EUR; OZE – 706 mln EUR; konkurencyjność MŚP – 854 mln EUR; rewitalizacja – 58 mln EUR; GOZ – 87 mln EUR; kształcenie osób dorosłych – 12 mln EUR (w województwie pomorskim); rozwój infrastruktury kulturalnej i turystycznej – 12 mln EUR oraz mobilność miejska – 14 mln EUR.

36. Władze większości regionów zdecydowały się na realizację instrumentów zwrotnych w modelu z **Menadżerem Funduszy Powierniczych**. Większość województw zdecydowała się na kontynuację współpracy z BGK, w trzech regionach podjęto decyzję o realizacji instrumentów finansowych poprzez dwóch Menadżerów. W województwie kujawsko-pomorskim (oraz być może w pomorskim), rolę Menadżera pełnić będzie regionalny fundusz rozwoju. Dwa regiony (śląskie i mazowieckie) prowadzą rozmowy o nawiązaniu współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI) w obszarze CP2.

Według stanu na 31 października 2023 r. BGK podpisał umowy o finansowanie dotyczące wdrażania instrumentów finansowych w 6 regionach (lubelskie, podlaskie, opolskie, świętokrzyskie, łódzkie oraz zachodniopomorskie). Zostały również ogłoszone pierwsze postępowania na wybór Pośredników.

Poziom dotacji w planowanych przez Zarządy województw instrumentach mieszanych mieści w przedziale 10%-25% dla obszaru wsparcia w ramach CP1 (większość regionów dla tego CP przewiduje wsparcie w postaci „czystych” instrumentów dłużnych). W przypadku CP2 dla obszaru efektywności energetycznej poziom dotacji na poziomie produktu mieści się w przedziale od 25% do 65% (najwyższy poziom w przypadku produktów przewidzianych dla osób fizycznych ubogich energetycznie). W obszarze rozwoju OZE poziom dotacji wynosi od 10% do 65% (najwyższy poziom w specyficznym produkcie w woj. lubelskim skierowanym do osób fizycznych, zakładającym wsparcie dotacyjne na magazyn energii oraz usunięcie azbestu). W większości regionów zasadą jest kierowanie wsparcia w postaci instrumentów mieszanych do „trudniejszych” grup docelowych, a tradycyjne instrumenty dłużne do MŚP oraz small i mid cap (informacja własna).

Parametry produktów finansowych w ogłoszonych dotychczas postępowaniach zostały przedstawione w Załączniku 3.

Instrumenty finansowe w FEW 2021-2027: szacowany efekt dźwigni, wkład w cele Programu oraz zróżnicowane traktowanie inwestorów

37. Jak było to wspomинane, łączna wartość środków w ramach FEW 2021-2027 przeznaczonych na instrumenty finansowe wynosi 176,28 mln EUR (wkład z Programu). Instrumenty finansowe będą wykorzystane w pięciu działaniach w trzech priorytetach Programu, realizując sześć celów szczegółowych (cs).

38. Zgodnie z definicjami zawartymi w Rozporządzeniu ogólnym, **efekt dźwigni** oznacza kwotę finansowania podlegającego zwrotowi przekazywaną ostatecznym odbiorcom (OO), podzieloną przez kwotę wkładu z Funduszy, czyli w przypadku Programu – z EFRR. **Wkład z programu** oznacza wsparcie z Funduszy (EFRR) oraz jakiegokolwiek krajowego publicznego i prywatnego współfinansowania na rzecz instrumentu finansowego.

39. Łączna wartość finansowania, jakie zostanie przekazana ostatecznym odbiorcom w FEW 2021-2027 będzie obejmowała środki EFRR oraz współfinansowanie krajowe. Obie te wartości dla każdego działania zostały określone w Programie i SZoP FEW.

Szacowany efekt dźwigni poszczególnych instrumentów finansowych FEW 2021-2027 mieści się w przedziale 1,24–1,30. Wysokość dźwigni została oszacowana zgodnie z zapisami Rozporządzenia ogólnego, z uwzględnieniem szacowanej wartości opłaty za zarządzanie dla podmiotów wdrażających instrumenty finansowe (Pośrednika i/lub Menadżera – w zależności od rekomendowanego modelu wdrażania).

W przypadku każdego z działań zakładane krajowe współfinansowanie wynosi 30%.

Tabela 2. Szacowany efekt dźwigni w poszczególnych działaniach FEW 2021-2027 (kwoty w EUR)

	Wsparcie UE	Krajowe środki prywatne	Finansowanie ogółem	Szacowana wysokość opłat za zarządzanie	Wsparcie UE-na poziomie OO	Szacowana dźwignia
Działanie 1.5	30 000 000	12 857 143	42 857 143	5 751 391	24 248 609	1,24
Działanie 2.2	9 000 000	3 857 143	12 857 143	1 725 417	7 831 169	1,30*
Działanie 2.4	50 000 000	21 428 571	71 428 571	9 585 652	40 414 348	1,24
Działanie 2.9	30 000 000	12 857 143	42 857 143	5 751 391	24 248 609	1,24
Działanie 7.2	4 400 000	1 885 716	6 285 716	571 429	3 828 571	1,30

* w modelu z funduszem szczegółowym (z funduszem powierniczym szacowana dźwignia - 1,24)

40. Zgodnie z art. 22 ust. 3 lit. d) pkt (ii) Rozporządzenia ogólnego, dla poszczególnych celów szczegółowych, w których planowane jest wdrażanie instrumentu finansowego powinny być określone **wskaźniki produktu oraz wskaźniki rezultatu**.

Na poziomie FEW 2021-2027 dokonano przypisania planowanych do osiągnięcia wartości docelowych wskaźników, jednak w niektórych przypadkach zostały one określone zarówno dla wsparcia w formie dotacji, jak również dla instrumentów finansowych.

Wartości docelowe dla wskaźników programowych w zakresie dotyczącym instrumentów finansowych zostały oszacowane na podstawie alokacji na IF w Programie, przy uwzględnieniu aktualnej wiedzy nt. zakresu wsparcia oraz biorąc pod uwagę przyjętą dla programu metodologię szacowania wartości wskaźników.

41. W większości przypadków wartości wskaźników przypisanych do poszczególnych celów szczegółowych mogą być spełnione zarówno przez instrumenty finansowe jak dotacje. Na podstawie struktury finansowania w danym działaniu Programu (planowane alokacje na dotacje i instrumenty finansowe), w Załączniku 4 zostały przedstawione szacowane wartości, które mogą być przypisane do instrumentów finansowych. Wartość tych wskaźników powinna być zweryfikowana na poziomie Strategii Inwestycyjnej.

Możliwe modele wdrażania instrumentów finansowych w FEW 2021-2027

42. Rozporządzenie ogólne w Art. 59 określa możliwe **modele wdrażania instrumentów finansowych**:

- Bezpośrednie wdrażanie instrumentu finansowego przez Instytucję Zarządzającą – możliwe jedynie w przypadku pożyczek lub gwarancji.
- Bezpośrednie powierzenie wdrażania instrumentu finansowego podmiotom określonym w ust. 3, tj. EBI; międzynarodowym instytucjom finansowym, w których państwo członkowskie posiada akcje lub udziały; publicznemu bankowi lub publicznej instytucji, ustanowionym jako podmioty prawne prowadzące profesjonalną działalność finansową, które spełniają wszystkie warunki określone w tym artykule.
- Bezpośrednie powierzenie wdrażania instrumentu finansowego podmiotom, które wchodzi w zakres stosowania art. 12 dyrektywy 2014/24/UE (artykuł ten dotyczy zamówień publicznych między podmiotami sektora publicznego).
- Wybór podmiotu wdrażającego instrument finansowy (Menadżera lub Pośrednika) w trybie konkurencyjnym.

43. Instrumenty finansowe mogą być wdrażane **w modelu z funduszem powierniczym lub bez funduszu powierniczego** - w takim przypadku umowa o finansowaniu jest zawierana pomiędzy Instytucją Zarządzającą a Pośrednikiem Finansowym.

44. W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Wielkopolskiego (**WRPO**) na lata 2007-2013 rolę Menadżerów Funduszy Powierniczych pełniły: BGK (w zakresie wsparcia MŚP, w ramach tzw. inicjatywy JEREMIE) oraz EBI (w zakresie projektów miejskich, w ramach tzw. inicjatywy JESSICA). W programie WRPO 2014-2020 rolę Menadżera Funduszy Funduszy pełnił BGK.

45. W 15 programach regionalnych edycji 2014-2020 rolę Menadżera pełni BGK, a w 4 programach - EBI. W województwie kujawsko-pomorskim rolę Menadżera w programach edycji 2007-2013 i 2014-2020 pełnił Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o.

46. W przypadku znacznej części programów regionalnych 2021-2027 Zarządy województw podjęły już decyzje o wyborze instytucji, które będą pełniły rolę Menadżera. Rolę taką będą pełniły: BGK, Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o., EBI oraz jeden lub dwa regionalne fundusze rozwoju.

47. Analizie została poddana zasadność powierzenia w FEW 2021-2027 roli Menadżera (podmiotu wdrażającego fundusz powierniczy) lub Pośrednika Finansowego (podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy) dwóm instytucjom finansowym: BGK i WFR.

48. **Bank Gospodarstwa Krajowego** odgrywa kluczową rolę we wdrażaniu instrumentów finansowych od programów edycji 2007-2013. Bank pełnił rolę Menadżera zarówno w ramach instrumentów finansowych w programach krajowych, jak i regionalnych. BGK ma odpowiadać także za wdrażanie instrumentów dłużnych przewidzianych w ramach KPO (m.in. „Zielona transformacja miast”, rozwój offshore, rozwiązania chmurowe dla firm).

Pełniąc rolę Menadżera w 15 programach regionalnych na lata 2014-2020, BGK odpowiadał za zarządzanie instrumentami zwrotnymi w następujących głównych obszarach: finansowanie rozwoju i poprawy konkurencyjności MŚP; poprawa efektywności energetycznej (w połączeniu z OZE) w MŚP; poprawa efektywności energetycznej (w połączeniu z OZE) wielorodzinnych budynków mieszkalnych; rewitalizacja i rozwój miast oraz rynek pracy.

BGK wybierał pośredników finansowych w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych ([ustawa Pzp](#)) - głównie przetargów nieograniczonych. Do końca września 2023 r. BGK przeprowadził około 130 postępowań i zawarł około 330 umów z pośrednikami finansowymi. Obecnie BGK ma czynne umowy z około 90 pośrednikami – w przeważającej części są to pozabankowe instytucje finansowe (w tym lokalne i regionalne fundusze pożyczkowe).

W programach regionalnych perspektyw 2007-2013 i 2014-2020 BGK pełnił także rolę pośrednika finansowego. W trzech programach edycji 2007-2013 (w tym WRPO) BGK udzielał pożyczki na projekty miejskie (w ramach inicjatywy JESSICA). W programie WRPO 2014-2020 udzielał – w sposób bezpośredni - finansowania na rewitalizację oraz poprawę efektywności energetycznej (sektor mieszkalny i budynki użyteczności publicznej). BGK pełnił ponadto rolę Pośrednika Finansowego w obszarze rewitalizacji w trzech regionach (Śląsk, Mazowsze i Pomorze).

BGK pełni rolę Menadżera w czterech programach krajowych 2014-2020. Jest także operatorem (podmiotem wdrażającym instrument finansowy) portfelowego funduszu gwarancyjnego w programie Inteligentny Rozwój. W ramach tego instrumentu BGK zawarł umowy z 9 bankami, które udzielają MŚP kredyty zabezpieczane gwarancjami (banki nie pełnią roli pośredników finansowych).

BGK w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 zawarł umowy na rzecz Ostatecznych Odbiorców na blisko 7 mld zł.

BGK będzie także pełnił rolę Menadżera w dwóch programach krajowych 2021-2027 oraz operatora (podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy) gwarancji portfelowych produktów w programie FENG (w CP1 i CP2).⁸

⁸ BGK posiada również doświadczenie we wdrażaniu innych instrumentów wykorzystujących element zwrotny, m.in.: Pierwszy biznes – Wsparcie w starcie, Pożyczka z Funduszu Dostępności, Kredyt na Innowacje Technologiczne.

49. **Wielkopolski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o.** został powołany przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego w 2016 roku w celu zapewniania trwałego, zwrotnego mechanizmu finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych. Od 2017 roku WFR zarządza – w ramach re-użycia - środkami przeznaczonymi w WRPO 2007-2013 na instrumenty finansowe. WFR zarządza środkami w wysokości blisko 900 mln zł.

Zgodnie ze swoją Strategią Inwestycyjną WFR udziela wsparcie m.in. w formie produktów dłużnych (pożyczki) i gwarancyjnych (poręczenia). WFR przeprowadził dotychczas siedem postępowań na wybór Pośredników Finansowych, w tym pięć postępowań o udzielenie zamówienia przeprowadzonych w oparciu o ustawę Prawo zamówień publicznych oraz dwa postępowania w nadzwyczajnym trybie przewidzianym ustawą COVID-19. Łączna wartość limitów przyznanych Pośrednikom (z uwzględnieniem praw opcji) wyniosła 863 mln zł. WFR współpracuje z 14 Pośrednikami Finansowymi.

WFR posiada także doświadczenie zarówno w bezpośrednim finansowaniu inwestycji MŚP oraz podmiotów sektora publicznego („Pożyczka dokończ i spłać inwestycję miejską” ,czy „Pożyczka miejska”).

WFR udostępnił w formie różnego rodzaju pożyczek i poręczeń wsparcie w łącznej wysokości ponad 959 mln zł w ramach 9 662 umów zawartych z Ostatecznymi Odbiorcami (wg stanu na 30 czerwca 2023 r.).

Do odbiorców wsparcia WFR zaliczają się m.in. MŚP, duże przedsiębiorstwa, JST, szkoły wyższe, jednostki naukowe, jednostki kultury, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Na potrzeby wdrażania wsparcia bezpośredniego w WFR zostały przyjęte niezbędne metodyki oceny ryzyka, m.in. *Metodyka oceny ryzyka pożyczkowego MŚP i Dużych Przedsiębiorstw; Metodyka oceny Pośredników Finansowych; oraz Metodyka oceny ryzyka pożyczkowego Wspólnot Mieszkaniowych, Spółdzielni Mieszkaniowych oraz Towarzystw Budownictwa Społecznego.*

50. Obie instytucje mają doświadczenie w zarządzaniu instrumentami finansowymi wykorzystującymi środki publiczne: BGK głównie środki unijne, a WFR – środki krajowe (w ramach re-użycia). BGK i WFR zdobyły doświadczenie w wyborze pośredników finansowych w trybie przetargów określonych w ustawie Pzp.

51. Zasadne wydaje się, aby przy podejmowaniu decyzji o wyborze modelu wdrażania instrumentów finansowych w FEW 2021-2027, Zarząd województwa uwzględnił m.in. poniższe czynniki:

- a) Wielkość alokacji na poszczególne instrumenty finansowe w Programie.
- b) Doświadczenie WFR i BGK w zarządzaniu instrumentami finansowymi i bezpośrednim udzielaniu wsparcia w formie pożyczek, poręczeń i instrumentów zwrotnych.
- c) Możliwość zapewnienia wkładu krajowego do instrumentów finansowych FEW 2021-2027, na poziomie Menadżera lub Pośrednika Finansowego.
- d) Doświadczenie we współpracy z pośrednikami finansowymi oraz sposób wyboru funduszy szczegółowych w oparciu o ustawę Prawo zamówień publicznych.

- e) Podstawa formalna i działania niezbędne dla powierzenia roli Menadżera lub Pośrednika BGK lub WFR.

Tabela 3. Doświadczenie BGK i WFR w udzielaniu wsparcia w obszarach analogicznych do CP2 i CP7.

	Obszar CP2	Obszar CP7
BGK	Bezpośrednie: Pożyczki na poprawę efektywności energetycznej dla JST i spółdzielni mieszkaniowych w programach 2007-2013 i 2014-2020. Pośrednie: Pożyczki na poprawę efektywności w MŚP oraz sektorze mieszkaniowym - 5 regionów; pożyczki na OZE – 1 region.	Bezpośrednie: Pożyczki na rewitalizację w programach 2007-2013 i 2014-2020.
WFR	Pośrednie: Pożyczka Ekoenergetyczna dla MŚP.	Bezpośrednie: Pożyczka miejska.

Źródło: Opracowanie własne

52. W Rozporządzeniu ogólnym nie zostały określone wymogi dla podmiotów wdrażających instrumenty finansowe. Wymogi te zostały natomiast przedstawione w Rozporządzeniu Delegowanym Komisji (UE) nr 480/2014 z 3 marca 2014 r. (uzupełniającym Rozporządzenie ogólne dla perspektywy finansowej 2014-2020). Zgodnie z Artykułem 7 Rozporządzenia 480/2014 (Kryteria wyboru podmiotów wdrażających instrumenty finansowe), dokonując wyboru podmiotu mającego wdrażać instrument finansowy, instytucja zarządzająca upewnia się, że podmiot ten spełnia następujące minimalne wymogi:

- uprawnienia do wykonywania odpowiednich zadań wdrożeniowych na mocy przepisów unijnych i krajowych;
- odpowiednią trwałość ekonomiczną i wykonalność finansową;
- odpowiednią zdolność do wdrażania instrumentu finansowego, w tym strukturę organizacyjną i ramy zarządzania zapewniające niezbędną wiarygodność dla instytucji zarządzającej;
- sprawny i skuteczny system wewnętrznej kontroli;
- użytkowanie systemu księgowego zapewniającego rzetelne, kompletne i wiarygodne informacje w odpowiednim czasie;
- zgoda na poddanie się audytowi przeprowadzanemu przez instytucje audytowe państwa członkowskiego, Komisji i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Z dużą dozą prawdopodobieństwa można przyjąć, że zarówno BGK, jak i WFR spełniają ww. minimalne wymogi.

53. Obie instytucje deklarują także gotowość do zapewnienia wkładu krajowego do środków Programu: BGK – środki z re-użycia funduszy z programu Inteligentny Rozwój (udostępnione przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej), a WFR – ze środków re-użycia WRPO na lata 2007-2013.

Proponowane produkty finansowe w FEW 2021-2027

54. Na wstępie warto przypomnieć rozróżnienie wynikające z Rozporządzenia ogólnego: **instrument finansowy** oznacza „*formę wsparcia udzielanego w ramach struktury, z wykorzystaniem której produkty finansowe są dostarczane ostatecznym odbiorcom*”, a **produkt finansowy** – „*inwestycje kapitałowe lub quasi-kapitałowe oraz pożyczki i gwarancje*”.

55. Zapisy Programu w wersji zatwierdzonej decyzją KE, doszczegółowione w SzOP FEW 2021-2027 przesądziły kilka **kluczowych aspektów instrumentów finansowych** w FEW 2021-2027 w tym: **wielkość środków** w pięciu działaniach Programu (w Priorytetach 1, 2 i 7) oraz **ostatecznych odbiorców** (grupa docelowa).

56. Zapisy Programu dotyczące alokacji na poszczególne działania pozwalają na oszacowanie **efektu dźwigni** (vide pkt. 38-39). Kwestia oszacowania **oczekiwanego wkładu instrumentów finansowych** w osiąganie celów Programu została z kolei przedstawiona w pkt. 40 i 41 oraz w Załączniku 4.

57. Ocena ex ante (przygotowana w październiku 2021 r.) zawiera propozycję zróżnicowanych produktów finansowych (pożyczek, gwarancji/poręczeń i instrumentów mieszanych).

Konieczność zmiany założeń i parametrów produktów przedstawionych w tym dokumencie wynika m.in. z poniższych **przestanek**:

- Ostateczny kształt Programu, w tym: obszary interwencji, w których mają być wykorzystane instrumenty finansowe; alokacje na te instrumenty w poszczególnych działaniach oraz zakres grup docelowych.
- Zapisy Rozporządzenia ogólnego, w tym te dotyczące zasad i warunków wykorzystywania instrumentów mieszanych.
- Publikacja Poradnika EBI, który doprecyzował zasady i warunki stosowania instrumentów mieszanych.
- Obserwacje rozwiązań przyjętych w innych programach regionalnych edycji 2021-2027, w tym m.in. decyzja o rezygnacji wszystkich regionów z wykorzystania poręczeń oraz zasady stosowania dotacji w instrumentach mieszanych.
- Aktualne zasady funkcjonowania i parametry wsparcia w kluczowych programach konkurencyjnych wobec zakresu FEW 2021-2027 (opisane w pkt. 28-32).

58. Ze względu na skomplikowane zasady wdrażania i rozliczania instrumentów poręczeniowych określone w Rozporządzeniu ogólnym (m.in. wąski katalog wydatków kwalifikowalnych, trudności z przeprowadzeniem kontroli w instytucjach finansowych udzielających kredytów, wysokie opłaty za zarządzanie dla instytucji finansowych udzielających poręczeń) w żadnym z programów regionalnych edycji 2021-2027 nie jest planowane wykorzystanie instrumentów gwarancyjnych/poręczeniowych. Z tego też powodu nie jest rekomendowane wykorzystanie poręczeń w FEW 2021-2027. Zasadna jest natomiast kontynuacja wykorzystywania przez WFR instrumentów poręczeniowych w ramach re-użycia środków WRPO.

59. Zasady wdrażania instrumentu mieszanego (tj. wsparcia programu łączącego w jednej operacji instrument finansowy z dotacją) określone w Rozporządzeniu ogólnym oraz Poradniku EBI, oznaczają m.in. że:

- Instrument mieszany ma być wdrażany zgodnie z zasadami określonymi dla instrumentów finansowych.
- Wsparcia udziela Pośrednik, w ramach jednej umowy z ostatecznym odbiorcą.
- Dotacja musi być bezpośrednio związana ze wsparciem z instrumentu finansowego i niezbędna dla danego instrumentu.
- Udział dotacji na poziomie instrumentu finansowego (tj. funduszu szczegółowego) nie może przekraczać 50%.

60. Poniżej zostały przedstawione **propozycje założeń i głównych parametrów produktów w ramach każdego z działań FEW 2021-2027**, m.in.: zakres wsparcia; typ produktu (pożyczka lub instrument mieszany); główne grupy ostatecznych odbiorców (pełna lista odbiorców została przedstawiona wcześniej); maksymalny okres spłaty; warunki (oprocentowanie) pożyczki; maksymalna wartość dotacji na poziomie instrumentu i produktu; forma dotacji w instrumencie mieszanym; warunki (podstawa) przyznania dotacji w instrumencie mieszanym; uzasadnienie dla wykorzystania dotacji; zasadności zróżnicowanego traktowania inwestorów oraz szacowany efekt dźwigni.

61. Należy jednak zwrócić uwagę, że ze względu na trudne do przewidzenia sytuacje gospodarcze (m.in. klęski żywiołowe, wojny, załamanie gospodarcze), dopuszcza się zmiany parametrów produktów finansowych, stanowiące odpowiedź na niezależne czynniki makroekonomiczne. Dodatkowo, poniższe alokacje i parametry produktów finansowych mogą ulegać zmianie jako reakcja na konkurencyjne na rynku produkty.

62. Poniższe propozycje mają charakter ramowy - **powinny zostać doprecyzowane lub zmodyfikowane w Strategii inwestycyjnej**, zaakceptowanej przez Instytucję Zarządzającą. Ich modyfikacje wynikające m.in. z zapotrzebowania rynkowego nie będą wymagały aktualizacji niniejszego dokumentu.

Tabela 4. Działanie 1.5 (Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki - Instrumenty finansowe) - propozycja produktu finansowego.

Alokacja na instrument finansowy (środki EFRR i łączna alokacja)	30 000 000 EUR / 42 857 143 EUR
Zakres wsparcia / główne typy projektów	Wdrażanie nowych lub ulepszonych rozwiązań produktowych, procesowych, organizacyjnych lub marketingowych. Wdrażanie nowoczesnych modeli biznesowych oraz procesów, w tym opartych na cyfryzacji, automatyzacji i robotyzacji. Wdrażanie wyników prac B+R.
Robocza nazwa produktu	Pożyczka inwestycyjna dla przedsiębiorstw.
Grupa docelowa (główne kategorie ostatecznych odbiorców)	MŚP, przedsiębiorstwa small mid cap, przedsiębiorstwa mid-cap.
Typ produktu	Pożyczka /opcjonalnie: pożyczka z dotacją.
Maksymalna wartość dotacji na poziomie instrumentu finansowego	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego – nie więcej jednak niż 50%.
Oprocentowanie pożyczki	Preferencyjne lub rynkowe.
Maksymalna wartość pożyczki	3 mln zł.
Maksymalny okres spłaty	10 lat
Uzasadnienie dla wykorzystania dotacji	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Maksymalna wartość dotacji na poziomie produktu (indywidualnego wsparcia)	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego - maksymalnie 50%.
Forma dotacji w instrumencie mieszanym	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Podstawa uruchomienia dotacji w instrumencie mieszanym	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Zróżnicowane traktowanie inwestorów	Tak – w uzasadnionych przypadkach zróżnicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika.
Szacowany efekt dźwigni	1,24

Opracowanie własne.

Tabela 5. Działanie 2.2 (Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych - Instrumenty finansowe) - propozycja produktu finansowego.

Alokacja na instrument finansowy (środki EFRR i łączna alokacja)	9 000 000 EUR / 12 857 143 EUR
Zakres wsparcia / główne typy projektów	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą i/lub modernizacją źródeł ciepła, albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej i/lub chłodniczej. Budowa i/lub modernizacja systemów ciepłowniczych i chłodniczych (sieci) wraz z magazynami ciepła. Modernizacja i rozbudowa istniejącego oświetlenia na energooszczędne.
Robocza nazwa produktu	Pożyczka energetyczna
Grupa docelowa (główne kategorie ostatecznych odbiorców)	JST; jednostki organizacyjne JST; przedsiębiorstwa; przedsiębiorstwa ESCO; szkoły i placówki oświatowe; szpitale; wspólnoty mieszkaniowe, TBS.
Typ produktu	Pożyczka/Instrument mieszany (pożyczka z dotacją).
Maksymalna wartość dotacji na poziomie instrumentu finansowego	50%.
Oprocentowanie pożyczki	Preferencyjne lub rynkowe.
Maksymalna wartość pożyczki	15 mln zł.
Maksymalny okres spłaty	10 lat/15 lat
Uzasadnienie dla wykorzystania dotacji	W przypadku <u>instytucji publicznych</u>: • Długi okres zwrotu z inwestycji, szczególnie w przypadku termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej. • Znaczenie modernizowanych obiektów użyteczności publicznej dla społeczności lokalnych. • Sytuacja finansowa i formalne ograniczenia w zaciąganiu długu przez samorządy. • Konieczność przygotowania przez ostatecznych odbiorców audytów energetycznych ex-ante. • Niezarobkowy charakter działalności instytucji publicznych, misja publiczna, publiczny charakter świadczonych przez nie usług.

	• Brak możliwości pokrycia zobowiązań pożyczkowych z przychodów. • Niska skłonność do korzystania z instrumentów finansowych. W przypadku <u>pozostałych grup odbiorców</u>: • Luka finansowa – niektóre grupy potencjalnych odbiorców ostatecznych pozostają w luce finansowej, w tym szczególnie MŚP i wspólnoty mieszkaniowe. • Długi okres zwrotu z inwestycji, szczególnie w przypadku termomodernizacji wielorodzinnych budynków mieszkalnych. • Rezultaty projektów przyczynią się do generowania oszczędności lub przychodów, co wywrze istotny wpływ na wynik finansowy ostatecznych odbiorców. • Możliwe umorzenie części pożyczki ze względu na osiągnięcie efektów ekologicznych w ramach realizacji projektów inwestycyjnych.
Maksymalna wartość dotacji na poziomie produktu (indywidualnego wsparcia)	50%
Forma dotacji w instrumencie mieszanym	Umorzenie ⁹
Podstawa uruchomienia dotacji w instrumencie mieszanym	Zakończenie inwestycji, rozliczenie wsparcia, potwierdzenie efektów inwestycji (zgodności z audytem ex-ante) przez kierownika budowy/inspektora nadzoru.
Zróżnicowane traktowanie inwestorów	Tak – w uzasadnionych przypadkach zróżnicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika.
Szacowany efekt dźwigni	1,24 (z funduszem powierniczym)/1,30 (z funduszem szczegółowym)

Opracowanie własne.

⁹ Jak stwierdza się w materiale Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy UE MFIPR „Łączenie wsparcia z instrumentów finansowych i dotacji w jednym projekcie w ramach programów Polityki Spójności 2021-2027”: „W materiale pojawia się pojęcie **umorzenia**, jednak należy podkreślić, że instytucja umorzenia jako taka nie jest znana rozporządzeniu ogólnemu i nie pojawia się w żadnym przepisie ww. aktu prawnego. Pojęcie to zostało wykorzystane, ponieważ w wymiarze faktycznym, z punktu widzenia ostatecznego odbiorcy, w efekcie połączenia z dotacją część wsparcia o charakterze zwrotnym podlega umorzeniu, mimo że z punktu widzenia regulacji funduszy formalnie następuje przekształcenie tej części wsparcia w dotację.”

Tabela 6. Działanie 2.4 (Rozwój energii odnawialnej (OZE) – Instrumenty Finansowe) - propozycja produktu finansowego.

Alokacja na instrument finansowy (środki EFRR i łączna alokacja)	50 000 000,00 EUR / 71 428 571 EUR
Zakres wsparcia / główne typy projektów	Budowa i rozbudowa instalacji wytwarzającej energię elektryczną z OZE wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci. Budowa i rozbudowa instalacji wytwarzających energię ciepłą i chłód z OZE wraz z magazynami działającymi na potrzeby danego źródła OZE.
Produkt nr 1	
Robocza nazwa produktu	Pożyczka OZE
Grupa docelowa (główne kategorie ostatecznych odbiorców)	JST, Jednostki organizacyjne JST, organizacje pozarządowe, państwowe jednostki organizacyjne, spółdzielnie i wspólnoty energetyczne, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, uczelnie.
Typ produktu	Pożyczka/Instrument mieszany (pożyczka z dotacją).
Maksymalna wartość dotacji na poziomie instrumentu finansowego	50%
Oprocentowanie pożyczki	Preferencyjne lub rynkowe.
Maksymalna wartość pożyczki	10 mln zł.
Maksymalny okres spłaty	12 lat.
Uzasadnienie dla wykorzystania dotacji	W przypadku <u>instytucji publicznych</u>: • Niezarobkowy charakter działalności instytucji publicznych, misja publiczna, publiczny charakter świadczonych przez nie usług. • Brak zabezpieczeń i płynności finansowej wystarczających do zaciągania zobowiązań dłużnych. • Brak możliwości pokrycia zobowiązań pożyczkowych z przychodów. • Niska skłonność do korzystania z instrumentów finansowych.

	W przypadku <u>pozostałych grup odbiorców</u>: • Luka finansowa – niektóre grupy potencjalnych odbiorców ostatecznych pozostają w luce finansowej, w tym szczególnie MŚP i wspólnoty mieszkaniowe. • Rezultaty projektów przyczynią się do generowania oszczędności lub przychodów, co wywrze istotny wpływ na wynik finansowy podmiotu. • Długi okres zwrotu z inwestycji, szczególnie w przypadku wielorodzinnych budynków mieszkalnych. • Możliwe umorzenie części pożyczki ze względu na osiąganie efektów ekologicznych w ramach realizacji projektów inwestycyjnych.
Maksymalna wartość dotacji na poziomie produktu (indywidualnego wsparcia)	50%
Forma dotacji w instrumencie mieszanym	Umorzenie lub dotacja (magazyny energii i dokumentacja).
Podstawa uruchomienia dotacji w instrumencie mieszanym	Zastosowanie rozwiązań polegających na magazynowaniu energii – wykazanie na etapie rozliczenia inwestycji dokumentów potwierdzających zakup i instalację magazynu energii. Inwestycje realizowane np. przez społeczności energetyczne oraz prosumentów zbiorowych – po zakończeniu inwestycji.
Zróżnicowane traktowanie inwestorów	Tak – w uzasadnionych przypadkach zróżnicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika.
Szacowany efekt dźwigni	1,30
Produkt nr 2	
Robocza nazwa produktu	Pożyczka OZE dla przedsiębiorstw.
Grupa docelowa (główne kategorie ostatecznych odbiorców)	Przedsiębiorcy.
Typ produktu	Instrument finansowy (pożyczka)/ opcjonalnie: pożyczka z dotacją.

Maksymalna wartość dotacji na poziomie instrumentu finansowego	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego – nie więcej jednak niż 50%.
Oprocentowanie pożyczki	Preferencyjne lub rynkowe.
Maksymalna wartość pożyczki	10 mln zł.
Maksymalny okres spłaty	12 lat.
Uzasadnienie dla wykorzystania dotacji	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Maksymalna wartość dotacji na poziomie produktu (indywidualnego wsparcia)	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Forma dotacji w instrumencie mieszanym	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Podstawa uruchomienia dotacji w instrumencie mieszanym	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Zróżnicowane traktowanie inwestorów	Tak – w uzasadnionych przypadkach zróżnicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika.
Szacowany efekt dźwigni	1,30

Opracowanie własne.

Tabela 7. Działanie 2.9 (Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty Finansowe) - propozycja produktu finansowego.

Alokacja na instrument finansowy (środki EFRR i łączna alokacja)	30 000 000 EUR / 42 857 143 EUR
Zakres wsparcia / główne typy projektów	Wsparcie ekologicznych procesów produkcyjnych oraz efektywnego wykorzystywania zasobów w przedsiębiorstwach (w tym w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE). Projekty ograniczające materiałochłonność poprzez wdrażanie rozwiązań technologicznych.
Robocza nazwa produktu	Pożyczka GOZ /opcjonalnie: pożyczka GOZ z dotacją (umorzeniem)

Grupa docelowa (główne kategorie ostatecznych odbiorców)	Duże przedsiębiorstwa, jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, podmioty świadczące usługi wodno-ściekowe w ramach obowiązków własnych gmin, MŚP, przedsiębiorstwa mid-cap, przedsiębiorstwa small mid-cap.
Typ produktu	Pożyczka/Instrument mieszany (Pożyczka z dotacją).
Maksymalna wartość dotacji na poziomie instrumentu finansowego	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego – nie więcej jednak niż 50%.
Oprocentowanie pożyczki	Preferencyjne lub rynkowe.
Maksymalna wartość pożyczki	20 mln zł.
Maksymalny okres spłaty	12 lat
Uzasadnienie dla wykorzystania dotacji	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Maksymalna wartość dotacji na poziomie produktu (indywidualnego wsparcia)	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Forma dotacji w instrumencie mieszanym	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Podstawa uruchomienia dotacji w instrumencie mieszanym	Do określenia w przypadku decyzji o modyfikacji produktu, tj. dołączeniu do pożyczki komponentu dotacyjnego.
Zróżnicowane traktowanie inwestorów	Tak – w uzasadnionych przypadkach zróżnicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika.
Szacowany efekt dźwigni	1,30

Opracowanie własne.

Tabela 8. Działanie 7.2 (Rewitalizacja – Instrumenty finansowe) - propozycja produktu finansowego.

Alokacja na instrument finansowy (środki EFRR i łączna alokacja)	4 400 000 EUR / 6 285 716 EUR
Zakres wsparcia / główne typy projektów	Projekty o charakterze komercyjnym na rzecz rewitalizacji obszarów zdegradowanych na

	obszarach miejskich oraz obszarach innych niż miejskie.
Robocza nazwa produktu	Pożyczka rewitalizacyjna.
Grupa docelowa (główne kategorie ostatecznych odbiorców)	Instytucje i przedsiębiorstwa publiczne, jednostki organizacyjne JST, kościoły, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej (w tym przedsiębiorstwa społeczne), sektor prywatny.
Typ produktu	Pożyczka/ Instrument mieszany (pożyczka z dotacją).
Maksymalna wartość dotacji na poziomie instrumentu finansowego	50%
Oprocentowanie pożyczki	Preferencyjne lub rynkowe
Maksymalna wartość pożyczki	5 mln zł.
Maksymalny okres spłaty	12 lat
Uzasadnienie dla wykorzystania dotacji	W przypadku <u>instytucji publicznych</u>: • Znaczenie realizowanych inwestycji dla społeczności lokalnych. • Sytuacja finansowa i formalne ograniczenia w zaciąganiu długu przez samorządy. • Niezarobkowy charakter działalności instytucji publicznych, misja publiczna, publiczny charakter świadczonych przez nie usług. • Brak zabezpieczeń i płynności finansowej wystarczających do zaciągania zobowiązań dłużnych. • Niemożność pokrycia zobowiązań pożyczkowych z przychodów. W przypadku <u>pozostałych grup odbiorców</u>: • Luka finansowa – niektóre grupy potencjalnych odbiorców ostatecznych pozostają w luce finansowej, w tym szczególnie spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe. • Rezultaty projektów przyczynią się do generowania oszczędności lub przychodów, co wywrze istotny wpływ na wynik finansowy podmiotu. • Możliwe umorzenie ze względu na osiągnięcie efektów ekologicznych w ramach realizacji projektów inwestycyjnych.

Maksymalna wartość dotacji na poziomie produktu (indywidualnego wsparcia)	50%
Forma dotacji w instrumencie mieszanym	Umorzenie.
Podstawa uruchomienia dotacji w instrumencie mieszanym	Zakończenie i rozliczenie inwestycji.
Zróżnicowane traktowanie inwestorów	Tak – w uzasadnionych przypadkach zróżnicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika.
Szacowany efekt dźwigni	1,24

Opracowanie własne.

Załączniki:

1. Proponowane w Ocenie ex ante (październik 2021) produkty finansowe w zakresie EFRR.
2. Oferta produktowa Wielkopolskiego Funduszu Rozwoju Sp. z o.o.
3. Parametry produktów finansowych w ogłoszonych przez BGK postępowaniach na wybór Pośredników (programy regionalne 2021-2027).
4. Szacowany wpływ instrumentów finansowych na realizację celów FEW 2021-2027.

Załącznik 1

Proponowane w Ocenie ex ante (październik 2021) produkty finansowe w zakresie EFRR

Obszar interwencji	Produkt	Sugerowana alokacja	Wielkość transakcji	Grupa odbiorców ostatecznych	Dodatkowe uwagi
Przedsiębiorczość	Mikropożyczka	65 mln zł	Do 100 tys. zł	MŚP, szczególnie małe i młode podmioty	Możliwe zastosowanie preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłaty do odsetek.
	Pożyczka	110 mln zł	Do 3 mln zł	MŚP	Możliwe zastosowanie preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłatę do odsetek.
	Poręczenie/ instrument gwarancyjny	60 mln zł	Do 3 mln zł	MŚP	Występuje efekt mnożnikowy, dopuszcza się dopłatę do odsetek, oprócz poręczeń instrumentów dłużnych dopuszcza się (o ile formalnie będzie możliwe) poręczanie innych transakcji: np. wadiów, należytego wykonania umowy, portfelowe, usunięcia usterek.
Energetyka	Pożyczka, pożyczka z umorzeniem (ef. energetyczna lub montaż OZE)	140 mln zł	50 tys. zł – 20 mln zł	Przedsiębiorstwa	Proponuje się dla określonych projektów możliwość zastosowania premii w postaci preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłatę do odsetek.
	Pożyczka, pożyczka z umorzeniem – ef. energetyczna i montaż OZE - budynki użyteczności publicznej	100 mln zł	50 tys. zł - 20 mln zł	Szeroki katalog odbiorców	
	Pożyczka, pożyczka z umorzeniem – ef. energetyczna i montaż OZE – budynki wielorodzinne	100 mln zł	50 tys. zł – 20 mln zł	Szeroki katalog odbiorców	
Ochrona środowiska	Pożyczka, pożyczka z umorzeniem – budowa OZE z magazynami energii/ciepła	90 mln zł	Parametry jak wyżej		

	Pożyczka z umorzeniem – ekologiczne procesy i wykorzystanie zasobów	140 mln zł	Parametry jak wyżej		
Rewitalizacja	Pożyczka, pożyczka z umorzeniem - rewitalizacyjna	500 mln zł	150 tys. zł – 50 mln zł	Szeroki katalog odbiorców	Możliwe zastosowanie preferencyjnego oprocentowania, karencji, dopuszcza się ew. umorzenie części kapitału, dopłatę do odsetek.

Źródło: Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych Raport końcowy (wersja ostateczna).

Załącznik 2.

Oferta produktowa Wielkopolskiego Funduszu Rozwoju Sp. z o.o.

Produkty dla MŚP	Cel	Odbiorcy	Parametry
Pożyczka Obrotowa	Kapitał obrotowy	Mikro i mali przedsiębiorcy	Kwota pożyczki: do 400 000 zł Okres spłaty: do 60 miesięcy Okres karencji: do 9 miesięcy Oprocentowanie: na warunkach rynkowych
Pożyczka REGIONALNA (wdrażana bezpośrednio)	Uzyskanie lub zwiększenie przez MŚP potencjału finansowego, umożliwiającego realizację zamówienia publicznego na obszarze województwa wielkopolskiego.	MŚP (mikro-, mali i średni), którzy realizują zamówienie publiczne	Kwota pożyczki: od 500 000 zł do 20 000 000 zł Okres spłaty: do 20 lat Oprocentowanie: stałe lub zmienne - od 8,62%
Poręczenie	inwestycyjny, inwestycyjno-obrotowy, obrotowy.	MŚP	Maksymalna wartość poręczenia: do 1 000 000 zł Poziom poręczenia: maksymalnie 80% kwoty transakcji za wyjątkiem poręczeń kontraktowych Okres obowiązywania poręczenia: transakcje inwestycyjne – max. 87 miesięcy transakcje obrotowe – max. 63 miesięcy
Pożyczka EKSPANSJA (wdrażana bezpośrednio)	inwestycyjny, inwestycyjno-obrotowy, obrotowy.	Przedsiębiorcy z sektora MŚP identyfikujący lub zamierzający identyfikować swój	Kwota pożyczki: od 500 000 do 10 000 000 PLN Okres spłaty: do 15 lat

		rynek zbytu jako międzynarodowy.	Oprocentowanie: stałe lub zmienne - od 8,62%
Pożyczka prorozwojowa II	inwestycyjny, inwestycyjno-obrotowy,	MŚP	Kwota pożyczki: od 10 000 zł do 500 000 zł Okres spłaty: do 72 miesięcy Okres karencji: do 6 miesięcy Oprocentowanie: rynkowe lub korzystniejsze niż rynkowe (od 3,81%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji ze strony WFR

Załącznik 3.

Parametry produktów finansowych w ogłoszonych przez BGK postępowaniach na wybór Pośredników (programy regionalne 2021-2027).

Region	Produkt	Grupa docelowa	Parametry	Wartość zamówienia (liczba części)
Cel Polityki 1 Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa				
Lubelskie	Pożyczka rozwojowa/ Pożyczka rozwojowa z umorzeniem	MŚP	Max wartość – 2 mln PLN Okres spłaty do 120 mies. Karencja 12 mies. Oprocentowanie 2% Możliwe umorzenie do 25% pożyczki	125 mln PLN – 6 części W tym 15 mln pożyczka z umorzeniem – 1 część
Podlaskie	Pożyczka na cyfryzację	MŚP Small mid-cap Mid-cap	Max wartość – 1,5 mln PLN Okres spłaty do 84 mies. Karencja 6 mies. Oprocentowanie 2%	10 mln PLN – 2 części
Podlaskie	Pożyczka na innowacje	MŚP	Max wartość – 1,5 mln PLN Okres spłaty do 84 mies. Karencja 6 mies. Oprocentowanie 2%	80 mln PLN – 4 części
Cel Polityki 2 Zielona, nisko-emisyjna, zmierzająca w kierunku zero-emisyjności Europa				
Lubelskie	Pożyczka OZE dla mieszkańców	Os. fizyczne	Max wartość – 300 tys. PLN Okres spłaty do 120 mies. Dotacja na magazyn energii oraz wymianę poszycia dachowego	10 mln PLN - 1 część
Lubelskie	Pożyczka OZE	JST, sp. komunalne, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, szpitale, szkoły uczelnie, związki wyznaniowe NGOs itp.	Max wartość – 10 mln PLN Okres spłaty do 144 mies. Karencja 12 mies. Dotacja na magazyn energii	90 mln PLN – 3 części
Lubelskie	Pożyczka OZE w gospodarce	MŚP, sp. komunalne, spółdzielnie i klastry energetyczne	Max wartość – 10 mln PLN Okres spłaty do 144 mies. Karencja 12 mies. Dotacja na magazyn energii	100 mln PLN – 3 części

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentacji przetargowej BGK.

Załącznik 4.

Szacowany wpływ instrumentów finansowych na realizację celów FEW 2021-2027

Nazwa wskaźnika przypisanego do IF	Szacowany wpływ / jednostka
Działanie 1.5 Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki - Instrumenty finansowe	
<u>Wskaźniki produktu</u>	
Nowe przedsiębiorstwa objęte wsparciem	18 sztuk
Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	120 sztuk
<u>Wskaźniki rezultatu</u>	
Nowe przedsiębiorstwa utrzymujące się na rynku	15 sztuk
Wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne – instrumenty finansowe	6 450 000 EUR
Działanie 2.2 Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych - Instrumenty finansowe	
<u>Wskaźniki produktu</u>	
Lokale mieszkalne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	48 sztuk*
<u>Wskaźniki rezultatu</u>	
Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	250 MWh/rok
Szacowana emisja gazów cieplarnianych	663 tony ekwiwalentu dwutlenku węgla/rok
Działanie 2.4 Rozwój energii odnawialnej (OZE) – Instrumenty Finansowe	
<u>Wskaźniki produktu</u>	
Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	46 MW
Liczba wspartych społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej	3 sztuk
<u>Wskaźniki rezultatu</u>	
Dodatkowa moc zainstalowana odnawialnych źródeł energii	37 MW
Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energia elektryczna, energia cieplna)	84 772 MWh/rok

Działanie 2.9 Wsparcie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty Finansowe	
<u>Wskaźniki produktu</u>	
Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	45 sztuk
<u>Wskaźniki rezultatu</u>	
Wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne – instrumenty finansowe	6 450 000 EUR
Działanie 7.2 Rewitalizacja – Instrumenty finansowe	
<u>Wskaźniki produktu</u>	
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	Miejskie: 1 sztuka Wiejskie: 1 sztuka
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	5 033 m ²
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją**	Miejskie: 0,32 ha Wiejskie: 0,1 ha
<u>Wskaźniki rezultatu</u>	
Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji*	Miejskie: 886 osób Wiejskie: 225 osób

* W przypadku wykorzystania całej alokacji na termomodernizację budynków mieszkalnych cel końcowy dla wskaźnika wyniesie wartość określoną w programie czyli 274 szt.

** Osiągnięcie wskaźnika uzależnione jest od typów projektów rewitalizacyjnych.

Opracowanie własne na podstawie Programu i SZoP FEW.